

Tips voor het voeren van vogels

Overleven in de winter

Om de winter door te komen, heeft elke vogelsoort zijn eigen aanpak. Er zijn veel vogelsoorten die wegtrekken naar het zuiden zoals grutto's, ooievaars en zwaluwen. Er zijn ook soorten die vanuit Scandinavië naar ons land komen waaronder ganzen en eenden, maar ook roodborstjes en mezen. Andere vogels, roerdomp en ijsvogel bijvoorbeeld, blijven hier het hele jaar. Als viseters zijn ze in strenge winters erg kwetsbaar. Veel zangvogels trekken in de winter naar dorpen en steden. De ervaring heeft ze geleerd dat daar naast beschutting ook nog allerlei voedsel te vinden valt.

Waarom voederen?

De beste voedertafel is een tuin die op een natuurlijke wijze is aangelegd en onderhouden. In een natuurlijke tuin staan besdragende struiken, blijven uitgebloeide bloemen staan en ligt blad op de grond tot in het voorjaar. Daar valt voor de merel en het roodborstje altijd wat te vinden! Zuiver biologisch gezien hoef je vogels niet bij te voederen. Toch zijn er een aantal redenen waarom Natuurpunt adviseert om tuinvogels in barre tijden te voeren. Allereerst verteren vogels bij strenge vorst snel hun vetreserves om hun hoge lichaamstemperatuur van zo'n 40° te behouden. Een winterkoninkje kan in een koude winternacht wel 10% van zijn lichaamsgewicht verliezen! De dagen zijn ook kort, waardoor er weinig tijd is om voedsel te zoeken. Bovendien is het natuurlijke voedselaanbod van vogels de voorbije decennia sterk afgenomen door verstedelijking, industrialisering en intensivering van de landbouw. Allemaal redenen om het de vogels iets makkelijker te maken. Daar komt bij dat het een bijzonder leuke manier is om uw tuinvogels beter te bekijken

Voederplanken en voederhuisjes

Veel vogelsoorten zoeken hun voedsel van nature op de grond. Een sneeuwvrije plek is dan ook een geschikte voederplaats, liefst in de buurt van struiken of een haag, zodat vogels bij gevaar snel een veiliger plek kunnen vinden. Het voordeel van een overdekt voederhuisje is dat het voeder beschermd is tegen regen en sneeuw. Een open voederplank daarentegen heeft weer het voordeel dat deze makkelijk toegankelijk is. Een open voederplank moet opstaande randen hebben van enkele centimeters. Openingen op de hoeken zorgen voor de afvoer van regenwater. Het is bovendien belangrijk dat je de voedertafel regelmatig schoonmaakt met heet water en een borstel (nooit chemische producten gebruiken!). Dit voorkomt dat vogels ziek worden van beschimmeld en rottend voedsel. Daarnaast kan een vervuilde voederplan een besmettingshaard zijn waar vogels elkaar besmetten met ziektekiemen. In de winter zijn vogels verzwakt en daardoor extra kwetsbaar. Let op dat de plank of het huisje zo staat opgesteld dat er geen kat bij kan. Plaats ze daarom op minimaal 1,50 meter van de grond. Bij Natuurpunt kan je ook terecht voor voederhuisjes, maar natuurlijk kan je er ook een zelf maken!

Tips voor het voederen

- Voederen mag op bescheiden schaal het hele jaar (bijvoorbeeld met zaden), maar het is pas echt nodig als het langdurig vriest en/of sneeuwt.
- Voeder niet teveel tegelijk en liefst 's ochtends (na een lange, koude nacht hebben vogels behoefte aan een stevig ontbijt) en tegen het einde van de middag (zo kunnen ze de nacht doorkomen). Overdadig voederen kan muizen en ratten aantrekken.
- Geef geen voedsel waarin zout is verwerkt. In de kaas en het brood dat je voedert zit al meer dan genoeg zout.
- Voeder zeker geen margarine of boter, die werken als laxermiddel.
- Voedsel dat makkelijk bevriest, zoals appels, voeder je best als geheel en niet in kleine stukjes.
- Voeder nooit vet en pinda's in de tijd dat vogels jongen hebben! De jongen van de meeste zangvogels eten insecten.

Water

In de winter is water even belangrijk als voldoende voedsel. Wanneer het gesneeuwd heeft, is het niet nodig voor water te zorgen. De vogels komen dan aan vocht door van de sneeuw te pikken. Bij vorst zet u best een bakje met water buiten (nooit zout in het water doen).

Wie eet wat?

- **Merel, kramsvogel, koperwiek, zanglijster en spreeuw**
Brood, gewelde krenten en rozijnen, kaasresten, fruit, schillen en klokhuizen, alle soorten bessen, gekookte aardappelen.
Op de grond, sneeuwvrij, een open plek met beschutting dichtbij.
- **Koolmees, pimpelmees, matkop, kuifmees, zwarte mees en staartmees**
Vetbollen, slingers ongebrande, ongezouten pinda's, halve kokosnoot, vogelzaad en zonnebloempitten.
Op de voedertafel, voederbuis, opgehangen in bomen of struiken.
- **Specht, boomklever en boomkruiper**
Ongezouten pinda's en noten, vetbollen, zonnebloempitten, kaas zonder korst.
Eventueel vastgemaakt aan een boomstam op een rustige plek.
- **Huismus, ringmus, sijs, distelvink, vink, keep en groenling**
Bruin brood, onkruidzaden, gemengd strooizaad, etensresten, zonnebloempitten.
Op de grond, voedertafel, voederbuis.
- **Winterkoninkje, heggenmus en roodborstje**
Universeel voer, bessen, meelwormen, broodkruid, maden en larven, ongekookte haverwortel. Op de grond, sneeuwvrij, mag ook beschut onder heggen en struiken.

Hoe maak je een vetbol?

Vetbollen maken is een leuke bezigheid om bijvoorbeeld samen met kinderen te doen. Hieronder volgt het recept. Stel het menu voor je favoriete vogels samen en de kookles kan beginnen.

- Smelt 0,5 kg ongezouten rundvet in een pan. Wacht tot het warm is, maar niet te heet.
- Voeg daar al roerend een mengsel van ca. 120 gr. gebroken hennepzaad en 50 gr. zonnebloempitten aan toe. Voeg eventueel het vogelvoer van je favoriete vogels toe (zie voedingswijzer hierboven).
- Giet de warme brij in een vorm, bijvoorbeeld een blikje, een melkkarton, een theeglas of een halve kokosnoot.
- Voordat de brij stolt, leg je hierin een stevige katoenen draad die er ruim bovenuit steekt.
- Zodra de massa hard is geworden, kunnen de bollen aan de draad worden opgehangen.
- Soms is de vetbol moeilijk uit de vorm los te krijgen. Hou een glas of blik even in heet water, de vetbol komt dan gemakkelijk los. Een melkkarton kan rondom afgescheurd worden.
- Uiteraard kunnen naar eigen inzicht ook kleinere hoeveelheden gebruikt worden.

Hoe grote vogels ontmoedigen?

De grotere vogels zoals de kauw en de Turkse tortel hebben zeker recht op hun deeltje van het vogelvoer maar nogal wat van onze Voeren en Beloeders willen de grotere vogels wat ontmoedigen. Zo jagen sommige merels de andere vogels weg omdat de voederplaats deel uitmaakt van zijn of haar territorium. Je kan de merel ontmoedigen door op verschillende manieren voer aan te bieden en eventueel op verschillende plekken. De merel kan niet op alle plaatsen tegelijkertijd zijn en moet wel anderen toelaten en misschien is dat geen deel van zijn territorium. Voor de roodborst is een voedertafeltje aangewezen, niet alle merels durven daar op te landen, zeker niet als 't een met een dakje is (wat aan te raden is).